

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Inga Balko
KODU JA LASTEAIA KOOSTÖÖ VÄÄRTUSKASVATUSES LASTEAIAÕPETAJATE
HINNANGUL
Bakalaureusetöö

Juhendaja: alushariduse kaasprofessor Merle Taimalu

Tartu 2024

KOKKUVÕTE

Kodu ja lasteaia koostöö väärtuskasvatuses lasteaiaõpetajate hinnangul

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada, kuidas tehakse väärtuskasvatuses koostööd kodu ja lasteaia vahel ning millised on sellealast koostööd toetavad ja takistavad tegurid lasteaiaõpetajate hinnangul. Kvantitatiivne uuring viidi läbi 33 lasteaiaõpetaja seas, andmete kogumiseks kasutati elektroonilist ankeeti. Tulemustest selgus, et enamus lasteaiaõpetajatest teevad koostööd läbi regulaarse suhtluse, ühiste eesmärkide seadmise ning lapsevanemate kaasamise. Koostööd soodustavad õpetaja ja lapsevanema avatud suhtlus, koostöövalmidus, ühiste arusaamade ja väärtuste jagamine, ühisüritused ning regulaarne infovahetus. Koostööd takistavateks teguriteks on erinevad väärtushinnangud ja kasvatustiilid, suhtlusprobleemid, lapsevanemate ebapiisav huvi ning ajapuudus, probleemide eitamine ning usalduse puudumine.

Võtmesõnad: väärtuskasvatus, koostöö, lapsevanem, lasteaiaõpetaja

ABSTRACT

Cooperation between home and kindergarten in values education, as assessed by kindergarten teachers

The aim of the thesis is to find out how cooperation between home and kindergarten is carried out in values education and what are the factors supporting and hindering cooperation between home and kindergarten in values education according to the kindergarten teachers. A qualitative survey was conducted among 33 kindergarten teachers, using an electronic questionnaire for data collection. The results showed that the majority of kindergarten teachers cooperate through regular communication, setting common goals and involving parents. Open communication between teachers and parents, willingness to cooperate, sharing of common perceptions and values, joint events and regular exchange of information are conducive to cooperation. Factors that hinder cooperation are different values and parenting styles, communication problems, lack of interest and time on the part of parents, denial of problems and lack of trust.

Keywords: values education, cooperation, parent, kindergarten teacher

Sisukord

SISSEJUHATUS.....	4
1. TEOREETILINE ÜLEVAADE.....	4
1.1. Väärtuskasvatus ja selle olulisus koolieelses eas	4
1.2. Väärtuskasvatust soodustavad ja takistavad tegurid lasteasutuses	5
1.3. Koostöö mõiste ja olemus koolieelses lasteasutuses	6
1.4. Kodu ja lasteaia koostööd soodustavad ja takistavad tegurid väärtuskasvatases	6
2. METOODIKA.....	8
2.1. Valim	8
2.2. Andmekogumine	8
2.3. Andmeanalüüs	9
3. TULEMUSED.....	9
3.1 Lasteaiaõpetajate arvamused kodu ja lasteaia vahelisele koostööle väärtuskasvatases ning hinnangud sellele	9
3.2 Kodu ja lasteaia koostööd soodustavad tegurid väärtuskasvatases	12
3.3 Kodu ja lasteaia koostööd takistavad tegurid väärtuskasvatases.....	13
ARUTELU	14
TÄNUSÕNAD	17
AUTORSUSE KINNITUS	17
KASUTATUD KIRJANDUS	18
LISAD	
Lisa 1. Ankeet koolieelse lasteasutuse õpetajale	

SISSEJUHATUS

Väärtuskasvatusele on oluline roll laste moraalsete ja eetiliste hoiakute kujundamisel ning on üheks võtmeteguriks nende isiksuse kujunemisel (Sutrop, 2009). Koolieelse lasteasutuse seaduse (1999/2024) kohaselt on lasteaial kohustus toetada lapse perekonda lapse arengus ja kasvatamisel. Samuti kohustab seadus lapsevanemat looma lapse arenguks soodsad tingimused. Selleks, et tagada lapse igakülgne areng, peavad lapsevanemad ja lasteasutuse õpetajad koostööd tegema (Celikkaya & Filoglu, 2014). Ühise eesmärgi nimel töötamine aitab luua soodsa arengukeskkonna, kus on võimalik kujundada lapse esmased väärtushinnangud, hoiakud ja käitumisnormid. Õpetaja ja lapsevanema vahel peab olema järjepidev koostöö, mis kestab kogu lasteaia käimise vältel (Ülavere & Tammik, 2017; Car Mohač & Kuretić, 2021), et toetada paremini lapse arengut nii kodus kui lasteaias (Kööp, 2017).

Väärtuskasvatust ja selle toimumist koolieelses eas on Eestis uuritud mitmetes lõputöödes. Ülavere (2020) uuris oma doktoritöös pedagoogide ja lapsevanemate väärtusi ning nende hinnanguid väärtuskasvatusele. Oberst (2016) keskendus magistrisöö õpetajate ja lapsevanemate arusaamale laste väärtuste kujundamisest Valga lasteaed Buratino näitel. Välimäe (2022) bakalaureusetöö hõlmas algajate lasteaiaõpetajate hinnanguid oma teadmiste, oskuste ja hoiakute ning õpetajakoolituses saadud ettevalmistusele koostööks lapsevanematega. Käesoleva töö autorile teadaolevalt ei ole varasemalt Eestis konkreetselt uuritud seda, kuidas lasteaed ja kodu saaksid väärtuskasvatuse koostööd teha ning millised tegurid on need, mis soodustavad ja takistavad koostöö tegemist lasteaiaõpetajate hinnangul. Väärtuskasvatuse ja kodu-lasteaia selles valdkonnas tehtava koostöö uurimine on aga oluline, kuna väärtuskasvatusele on tähtis roll laste arengus, aidates neil kujundada oma väärtushinnangud, moraalsed käitumised ja suhtumist ümbritsevasse maailma (Car Mohač & Kuretić, 2021). Seejuures on kodu ja lasteaia koostöö väärtuskasvatuse efektiivseks toimimiseks hädavajalik, kuna mõlemad keskkonnad mängivad olulist rolli lapse väärtuste kujundamisel (Motiejunaite et al., 2014).

1. TEOREETILINE ÜLEVAADE

1.1. Väärtuskasvatus ja selle olulisus koolieelses eas

Väärtus on midagi, mis on väärt omamist, saavutamist või tegemist, juhtides meie toimimist (Sutrop, 2010) ehk väärtused väljendavad inimeste käitumist, millest kujunevad inimeste harjumused, mille järgi elatakse (Mitt, 2012). Väärtused ei ole meile kaasa sündinud, need hakkavad inimesel kujunema elu jooksul (Tammik et al., 2017).

Väärtuskasvatust defineeritakse kui eesmärgipärast tegevust isikuomaduste arendamiseks, et soodustada ühiskonna ja isikliku elu koostoomimist (Harro-Loit, 2011). Väärtuskasvatus keskendub laste väärtuste, eetika, moraali ja isiklike veendumuste kujundamisele, mille eesmärk on aidata lapsel arendada empaatiat, arusaama õigest ja valest, kujundada vastutustunnet ning omandada oskused teadlikeks ja eetilisteks otsusteks nii isiklikus kui ka ühiskondlikus kontekstis (Schihalejev & Jung, 2012).

Koolieelne iga on oluline aeg väärtuskasvatusega tegelemiseks, kuna selles etapis kujunevad välja lapse iseloom ja väärtushinnangud (Saikia, 2020). Põhiväärtused kujunevad välja juba varases lapsepõlves, umbes kaheksandaks eluaastaks (Mitt, 2012). Väärtushinnangute kujunemine ongi väärtuskasvatuse taotluseks ehk väärtus on kujunenud, kui laps peab oma kohuseks väärtushinnang täide viia ning sellest tuginedes ka ise nii toimida (Kera, 2004). Väärtuskasvatus koolieelses lasteasutuses on osa laste elukeskkonnast, kus nad sotsialiseeruvad kõige enam teistega, selle käigus kujundatakse ja kujunevad välja ka olulisemad väärtused (Mitt, 2012). Väärtuskasvatuse õpetamise osas tuleb olla sihi- ja järjekindel, et see võimaldaks viia tulemusteni (Sutrop et al., 2009; Harro-Loit, 2011). Kokkuvõtvalt on väärtuskasvatuse eesmärk aidata lastel arendada empaatiat, arusaama õigest ja valest ning omandada oskused teadlikeks ja eetilisteks otsusteks.

1.2. Väärtuskasvatust soodustavad ja takistavad tegurid lasteasutuses

Väärtuskasvatust soodustav tegur on täiskasvanute positiivne eeskuju (Ülavere & Tammik, 2017). Lapsed hakkavad järk-järgult omandama või omaks võtma väärtusi pärast keskkonna poolt väljendatud hoiakute ja käitumisviiside tõlgendamist (Halstead, 2000). Teine oluline täiskasvanu on lasteaiadõpetaja, kuna tema käitumine, suhtlusviis ja suhtumine mõjutavad otseselt laste moraalselt ja eetilist arengut (Osguthrope, 2008; Thornberg & Oğuz, 2013). Lisaks kui kodu ja lasteaed jagavad sarnaseid väärtusi ning järgivad ühist lähenemist, loovad nad lapsele tervikliku ja järjepideva õpikeskkonna (Kööp, 2017). Üks võimalus selle saavutamiseks on regulaarne suhtlus lapsevanemate ja õpetajate vahel, kus jagatakse kogemusi, mõtteid ja ootusi seoses väärtuskasvatusega (Õun, 2004). Lapsevanemate kaasamine väärtuskasvatuse programmidesse ja üritustesse aitab luua tugeva ühenduse lasteaias ja kodu vahel (Parder & Hirsnik, 2020).

Väärtuskasvatust soodustavad koolieelses lasteasutuses laste kaasatus ja osalus ning selle efektiivsus oleneb sellest, kui võrd avatud on lapsed väärtuste õppimisele. Laste avatust mõjutab aga see, kui soodne on õpikeskkond väärtuskasvatuseks. Soodsa õpikeskkonna kujundamisel on abiks erinevad mängud ja lood, mis on ühtlasi väärtuskasvatust

soodustavateks teguriteks (Kera, 2004). Lisaks toetavad mängud laste emotsionaalset, sotsiaalset ja moraalset arengut, luues samal ajal lõbusa ja kaasahaarava õpikeskkonna (Kera, 2004). Seejuures on väärtuskasvatust soodustavaks teguriks ka õpetajate teadmised ja oskused. Juhul, kui lasteaiaõpetajad omavad väärtuskasvatuse alaseid teadmisi, suudavad nad tõhusamalt väärtuskasvatusega tegeleda (Parder & Hirsnik, 2020).

Väärtuskasvatust takistava tegurina on välja toodud, et koolieelse lasteasutuse õppekavas puudub väärtuskasvatust kajastav osa (OECD, 2023). Vastavalt OECD (2023) andmetele on keeruline konsensuse saavutamine selle üle, milliseid väärtusi ja hoiakuid tuleks õppekavasse lisada. Samuti on puudu väärtuskasvatuse valdkonnas kehtivaid hindamisvahendid (Fyffe, 2004). Lisaks on takistuseks see, kui õpetajatel ei ole piisavalt teemakohaseid teadmisi ja oskusi, mis võib mõjutada väärtuskasvatuse kvaliteeti. Ühtlasi võib koostöö puudumine kodu ja lasteaia vahel või selle nõrkus, olla takistuseks väärtuskasvatuse tõhususe tagamisel (Parder & Hirsnik, 2020).

1.3. Koostöö mõiste ja olemus koolieelses lasteasutuses

Koostöö on tegevus, mille kaudu püütakse leida viis, mis võimaldaks arvestada mitme osapoolse huvidega (Kitsnik & Petuhhova, 2021). Kodu ja lasteaia vaheline koostöö on kauakestev protsess, mille käigus toimub infovahetus, kuulamine, kuulatud olemine ning konsulteerimine (Car Mohač & Kuretić, 2021). Koostööd lasteaias aitavad reguleerida Koolieelse lasteasutuse seadus (1999/2024) ja Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008/2011). Koostöö olulisust rõhutab ka Kutsestandard, Õpetaja tase 6 (2020), kus öeldakse, et õpetajal peavad olema vajalikud kompetentsid edukaks koostööks koduga - eri osapoolte kaasamine aruteludesse, õppeprotsessi ja lasteaia tegevustesse. Oluline on ka tutvustada lapsevanematele õppe- ja kasvatustegevuste plaane, lasteaia päevakava, õpetamise ja õppimise põhimõtteid kui ka lasteaia väärtusi. Koostöö on see parim viis lapse arengu toetamiseks, mis aitab õpetajal tunda õppida nii last ennast kui ka tema perekonda (Rass et al., 2017). Lapsevanemal on võimalus saada rohkem teavet oma laste käitumis-, haridus- ja arengutulemuste kohta õpetajatelt ning seeläbi seada realistlikud eesmärgid (Sheridan et al., 2011). Kokkuvõttes on haridusvaldkonnas koostöö eriti oluline, võimaldades õpetajatel, lastel ja vanematel panustada ühiselt õppeprotsessi, toetades seejuures lapse arengut.

1.4. Kodu ja lasteaia koostööd soodustavad ja takistavad tegurid väärtuskasvatuses

Väärtuskasvatust soodustab see, kui kodu ja lasteaed jagavad ühiseid eesmärgi ja väärtusi seoses lapse kasvatamisega, hõlmates näiteks austust, vastutustunnet, sallivust ja koostööd (Tammik et al., 2017). Lapsed peavad nägema hea iseloomuga eeskujusid erinevates

olukordades perekonnas, lasteaias ja kogukonnas ning saama järjepidevaid sõnumeid olulistest väärtustest (Brannon, 2008). Vastastikune lugupidav käitumine õpetaja ja lapsevanemate vahel aitab lastel mõista paremini väärtuste mõistet ning seda edendada (Ülavere et al., 2017). Väärtusi tuleb õpetada "tee nii, nagu mina teen", mitte "tee nii, nagu mina ütlen" vaatenurgast (Berkowitz & Bier, 2005).

Vanemate ja lasteaiaõpetajate koostööd soodustab see, kui nad hoiavad avatud suhtlust, jagades informatsiooni lapse käitumise, arengu ja õppimise kohta (Thornberg, 2008). Seda soodustavad regulaarsed koosolekud, erinevad infovahetuse platvormid ja suhtluskanalid (Mitt, 2012), mis loovad võimaluse jagada olulist informatsiooni, arutada lapse arengut ning koos seada ühiseid eesmärke väärtuskasvatuse osas (Brannon, 2008). Mõlemad osapooled peaksid aitama lapsel mõista ja kogeda erinevaid väärtusi igapäevaelus (Pöder et al., 2009). Vanemad saavad olla kursis lasteaia õppekavaga ja pakkuda kodus täiendavat tuge, samas kui lasteaed võib anda vanematele nõuandeid ja ressursse väärtuskasvatuse toetamiseks (Sutrop, 2009).

Õpetaja ülesanne on kaasata lapsevanemad väärtuskasvatuse programmidesse (Brannon, 2008). Lasteaias käsitletud väärtuste arendamiseks kodus tuleks vanematele selgitada erinevate väärtuskasvatuse programmide olemasolu, olulisi väärtusi, pakkuda vanematele stiimuleid osalemiseks, teha nendega moraalikokkuleppeid, saata koju korrapäraseid aruandeid väärtuskasvatusest ning üleüldiselt suurendada kogu positiivset suhtlust lasteaia ja kodu vahel. Siinjuures peavad nii kodu kui ka lasteaed leidma võimalusi, kuidas ületada ajapuudus ja luua ressursse, et tagada lapse heaolu ning väärtuskasvatuse jätkusuutlik edendamine (Lickona, 2004). Kokkuvõtvalt on võimalik järeldada, et lasteaedadel on küll oluline roll väärtuskasvatuses, kuid perekond peab olema lasteaia partner, sest ilma vanemate toetuseta on pedagoogide jõupingutused piiratud.

Kodu ja lasteaia tõhus koostöö aitab luua lapsele soodsa õpikeskkonna ning edendada tema positiivseid väärtushinnanguid ja käitumist (Car Mohač & Kuretić, 2021; Motiejunaite et al., 2014; Ross et al., 2017). Töö uurimisprobleem on selles, et on vähe uuritud, kuidas lasteaed ja kodu teevad omavahel väärtuskasvatuses koostööd ning millised on seda koostööd soodustavad ja takistavad tegurid, et välja töötada paremaid praktikaid ja suuniseid nii lasteaiaõpetajatele kui ka lapsevanematele (Motiejunaite et al., 2014; Ross et al., 2017).

Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada, kuidas tehakse väärtuskasvatuses koostööd kodu ja lasteaia vahel ning millised on sellealast koostööd toetavad ja takistavad tegurid lasteaiaõpetajate arvates. Eesmärgi täitmiseks püstitati järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas tehakse lasteaiaõpetajate hinnangul kodu ja lasteaia vahel koostööd väärtuskasvatuses?
2. Millised on väärtuskasvatuses kodu ja lasteaia koostööd soodustavaid tegurid lasteaiaõpetajate arvates?
3. Millised on väärtuskasvatuses kodu ja lasteaia koostööd takistavad tegurid lasteaiaõpetajate arvates?

2. METOODIKA

Bakalaureusetöö eesmärgist ja uurimisküsimustest lähtudes valiti uurimuse läbiviimiseks kvantitatiivne uurimisviis, mis võimaldas läbiviijal koguda võimalikult täpseid andmeid. Lisaks annab kvantitatiivne uurimisviis võimaluse kaasata suurema hulga vastajaid (Hirsjärvi et al., 2010).

2.1. Valim

Bakalaureusetöö valim moodustati eesmärgipärase valimi põhimõttel, mille kohaselt vastavad uuritavad kindlatele kriteeriumitele ehk töötaksid lasteaiaõpetajana. Valimi suuruseks kujunes 33 lasteaiaõpetajat, kellest kõik olid naised. Uuritavate keskmine vanus oli 40,7 aastat. Kõige noorem vastaja oli 25-aastane ning kõige vanem 64-aastane. Keskmine tööstaaž oli 4,2 aastat. Kõige pikem tööstaaž oli 35 aastat ning kõige lühem 2 aastat.

2.2. Andmekogumine

Andmete kogumiseks kasutati elektroonilist ankeeti (Lisa 1), mis koostati Google Forms keskkonnas, lähtudes töö eesmärgist, uurimisküsimustest ning teoreetilisest raamistikust. Ankeet koosnes neljast osast, kokku üheksast küsimusest. Esimeses osas uuriti õpetajate taustandmeid, teine osa keskendus lasteaiaõpetajate hinnangutele kodu ja lasteaia vahelisele koostööle väärtuskasvatuses, kolmas kodu ja lasteaia koostööd soodustavatele teguritele väärtuskasvatuses ning neljas kodu ja lasteaia koostööd takistavatele teguritele väärtuskasvatuses. Ankeet sisaldas valikvastustega küsimusi, avatud vastustega küsimusi ning Likerti 5-palli skaalal küsimusi (1- ei ole üldse nõus; 2- pigem ei ole nõus; 3- nii ja naa; 4- pigem olen nõus; 5- olen täiesti nõus).

Lasteaedade direktoritele edastati 2024. aasta aprillis uuringut tutvustav e-kiri koos ankeedi lingiga. Kirjas kirjeldati uuringu eesmärki ja seda, et uuringus osalemine on vabatahtlik ning paluti ankeedi link edastada lasteaiaõpetajatele. Lisaks jagati ankeeti ja selle kaaskirja ka sotsiaalmeedias, et uuringu kutse jõuaks võimalikult paljude lasteaiaõpetajateni.

Ankeedile vastamine toimus 2024. aprillis. Vastamiseks anti 10 päeva. Viie päeva möödumisel saadeti meeldetuletus lasteaia direktoritele ning paluti ankeedi link uuesti edastada lasteaiaõpetajatele.

Kaaskirjas toodi välja, et uurimuses osalemine on vabatahtlik, ankeet on anonüümne ja neilt ei küsita selliseid andmeid, mis võimaldaksid nende isikut kindlaks teha. Lisaks selgitati, et saadud vastuseid kasutatakse ainult üldistatud kujul uurimistöö eesmärgil.

2.3. Andmeanalüüs

Andmete töötlemiseks ja tulemuste analüüsimiseks kasutati analüüsiprogrammi Microsoft Excel. Andmete analüüsimiseks kasutati kirjeldavat statistikat. Töötlemise käigus tehti protsentanalüüsi. Kirjeldavat statistikat kasutati taustandmete ning 5-palli skaalal antud hinnangute analüüsimisel. Avatud küsimuste puhul kasutati kvantitatiivset sisuanalüüsi. Selleks koondati kõik vastused ühte dokumenti ning loeti üle kõik vastused. Seejärel toimus kodeerimine ehk pandi kirja sisu kokkuvõtavad koodid. Järgmisena moodustati sisult sarnastest koodidest kategooriad. Kategooriate juures esitatakse ka vastuste sagedused.

3. TULEMUSED

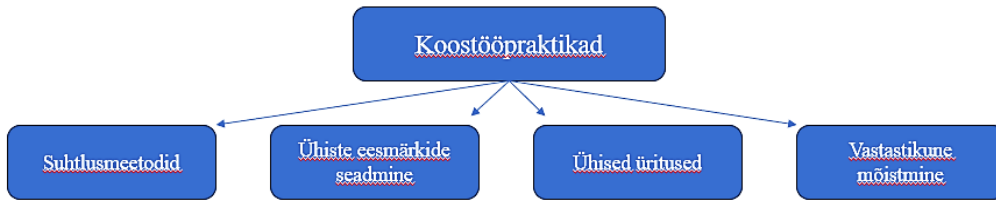
Järgmises peatükis esitatakse tulemused uurimisküsimuste kaupa.

3.1 Lasteaiaõpetajate arvamused kodu ja lasteaia vahelisele koostööle väärtuskasvatases ning hinnangud sellele

Selleks, et mõista lasteaiaõpetajate hinnanguid kodu ja lasteaia vahelisele koostööle väärtuskasvatases, küsiti neilt sissejuhatuseks, kui oluliseks nad üldse peavad väärtuskasvatuse alast koostööd oma rühma lapsevanematega. Vastustest ilmnnes, et 82% õpetajatest peab koostööd väga oluliseks ning 18% pigem oluliseks. Ükski uuritav ei pea seda ebaoluliseks.

Järgmisena uuriti avatud küsimusega, kuidas toimub nende lasteasutuses lasteaia ja kodu vahel väärtuskasvatuse alane koostöö tegemine. Vastustest eristus neli alakategooriat (vt joonis 1): suhtlusmeetodid, ühiste eesmärkide seadmine, ühised üritused ja vastastikune mõistmine.

Joonis 1. Lasteaia ja kodu vahelise väärtuskasvatuse alase koostöö tegemise kategooriad

Esimese kategooriana eristus suhtlusmeetodid. Enamik vastajaid ehk kolmkümmend õpetajat mainisid suhtlusmeetodina igapäevast näost-näku suhtlust lapsevanematega, olgu selleks hommikused ja õhtused vestlused laste üleandmise ajal, suhtlus platvormide kaudu või päeva tagasiside jagamine lapsevanemaga. Kaks õpetajat selgitasid, et see võimaldab regulaarset teabevahetust ja võimalust kiireks tagasisideks. Neli uuritavat tõid välja rühma koosolekud ja individuaalsed vestlused, kus arutatakse üldisi teemasid või konkreetse lapse olukorda. Ainult üks õpetaja selgitas, et see loob võimaluse sügavamaks aruteluks ka väärtuste poolelt.

Teine kategooria on ühiste eesmärkide seadmine. Viis õpetajat kirjeldasid, kuidas aasta alguses lepatakse kokku ühised eesmärgid ja ootused ning tehakse kokkuleppeid nii teiste rühmaõpetajate kui ka lastevanematega. Selgitati, et see aitab luua selgust ja ühtsust väärtuskasvatuse eesmärkides. Kaks õpetajat mainisid ka ühiste väärtuste ja prioriteetide tähtsust, millele nii lasteaed kui ka kodu toetavad.

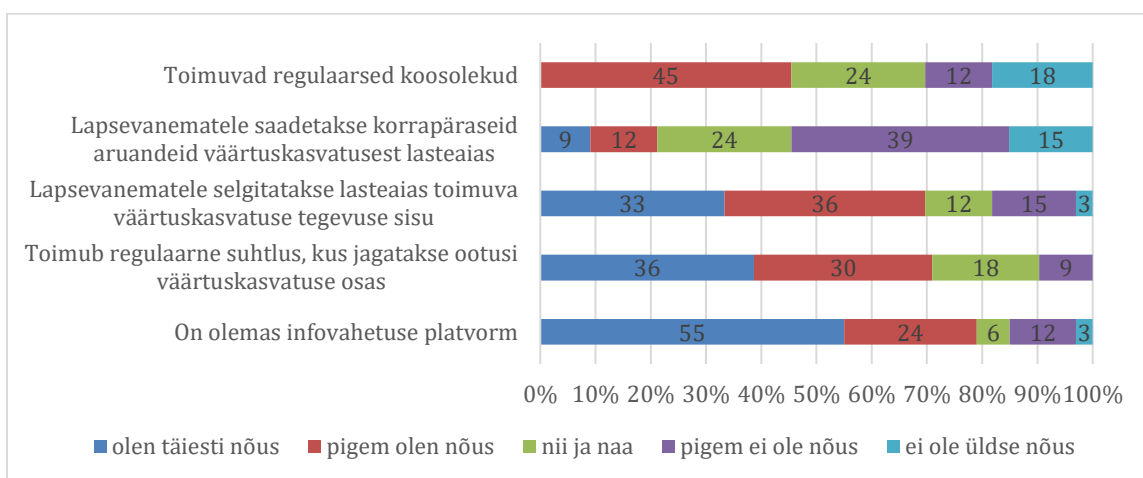
Kolmanda kategooriana tuli koostööpraktikate all välja ühised üritused. Üheksa õpetajat kirjeldasid, kuidas nad kaasavad lapsevanemaid ühiste ürituste planeerimisse ja läbiviimisse. Kaheksa õpetajat tõid esile, et lapsevanemaid püütakse kaasata erinevatesse tegevustesse lasteaias, näiteks programmidega seotusse, kuid ka nädala teemade väljamõtlemisse.

Viimase kategooriana eristus lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate vastastikune mõistmine. Selle all rõhutasid natuke üle poolte uuritavatest empaatilise suhtlemise ja toetamise väljendamist, mis aitab luua usalduslikku suhet ja mõistmist nii lasteaia kui kodu vahel. Siinkohal mainisid ka üheksa õpetajat nõustamise olulisust, mis võimaldab toetada lasteaia ja kodu vahelist koostööd keerulisemates olukordades ning luua tugisüsteem lapsi ja peresid toetamiseks. Üheksa õpetajat kirjeldasid ka probleemide arutamist ja koostöös lahenduste leidmist, mis võimaldab konstruktiivset lähenemist tekkinud väljakutsetele. Neli õpetajat rõhutasid info ja koolituste jagamise tähtsust, toetamaks lasteaia ja kodu vahelist koostööd ning tõstmaks lapsevanemate teadlikkust väärtuskasvatuse teemadel.

Seejärel paluti uuritavatel anda hinnanguid 5-palli skaalal, kuidas toimub nende

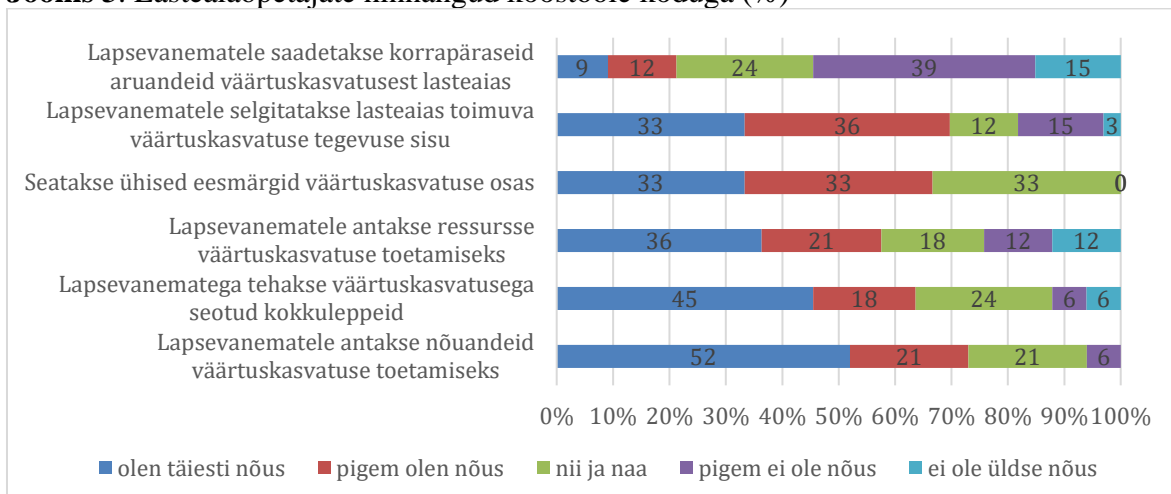
lasteasutuses lasteaia ja kodu vahel väärtuskasvatuse alane koostöö tegemine. Uurides lasteaiaõpetajate hinnanguid regulaarse suhtluse kohta koduga selgus, et enim ollakse täiesti nõus (55%) või pigem nõus (21%) sellega, et on olemas infovahetuse platvorm (Joonis 2). Lisaks üle poolte uuritavatest nõustus, et toimub regulaarne suhtlus, kus jagatakse ootusi väärtuskasvatuse osas ning ka sellega, et suhtlus on positiivne. Peaaegu pooled õpetajatest olid pigem nõus sellega, et toimuvad regulaarsed koosolekud, kuid täielikult ei nõustunud ükski vastaja. See osutab sellele, et suhtlus lasteaias ja kodu vahel on üldiselt regulaarne ja positiivne.

Joonis 2. Lasteaiaõpetajate hinnangud regulaarse suhtluse kohta koduga (%)

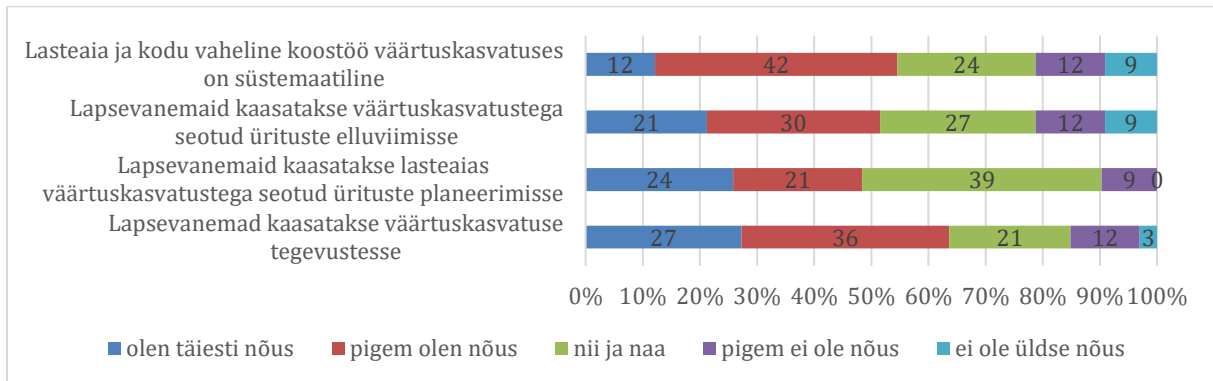
Lisaks nähtub jooniselt 3, kuidas enamuse õpetajatest nõustub, et nad annavad lapsevanematele nõuandeid väärtuskasvatuse toetamiseks. Lisaks teevad enamik õpetajatest endi sõnul lapsevanematega väärtuskasvatusega seotud kokkuleppeid. Lapsevanematele annavad ressursse väärtuskasvatuse toetamiseks umbes pooled õpetajad, kuid ülejäänud pigem mitte või üldse mitte.

Joonis 3. Lasteaiaõpetajate hinnangud koostööle koduga (%)

Jooniselt 4 on näha, et enamik õpetajatest vastas, et kaasab lapsevanemaid väärtuskasvatuse tegevustesse lasteaias. Natuke alla poolte õpetajatest kaasab lapsevanemaid väärtuskasvatusega seotud tegevuste planeerimisse, samas vastasid 39% nii ja naa. Seejuures selgus, et pigem kaasatakse lapsevanemaid ürituste elluviimisse, sest pooled õpetajad nõustusid selle väitega.

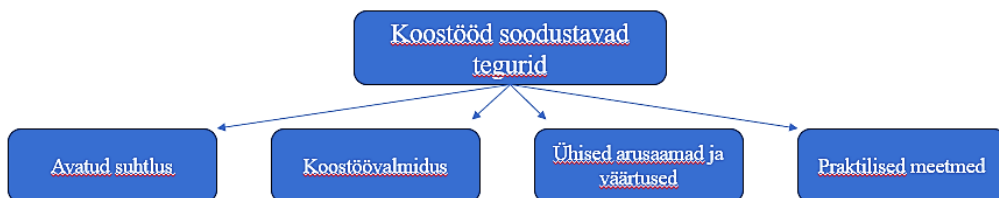
Joonis 4. Lasteaiaõpetajate hinnangud lapsevanemate kaasamise väärtuskasvatusse (%)

3.2 Kodu ja lasteaia koostööd soodustavad tegurid väärtuskasvatuses

Järgmisena paluti uuritavatel avatud küsimuses kirjeldada, millised on nende arvates väärtuskasvatuses kodu ja lasteaia vahelist koostööd soodustavad tegurid. Siit moodustusid neli alakategooriat (vt joonis 5).

Joonis 5. Kodu ja lasteaia koostööd soodustavad tegurid väärtuskasvatuses kategooriad

Esimeseks kategooriaks oli avatud suhtlus. Õpetajad pidasid oluliseks soodustavaks teguriks avatud suhtlust. 16 õpetajat tõid välja, et oluline on avatud suhtlus lapsevanemaga, lisades, et õpetaja ei tohi enda arvamust peale suruda, sest muidu suhtlus ei suju. Kuus õpetajat nentisid, et avatud suhtluseks on oluline, et oleks ka vastastikune usaldus. Neli õpetajat tõid välja ausa ja sõbraliku suhtlemise ning kaks lisasid, et suhtlemine peab olema regulaarne. Neli õpetajat selgitasid, et avatud suhtluse läbi saab lihtsamini seada ühiseid eesmärke ning seda eelkõige siis, kui on sarnased arusaamad väärtuskasvatusest.

Teine kategooria on koostöövalmidus. Kaheksateist õpetajat peavad soodustavaks teguriks koostöövalmidust. Üks õpetaja selgitas: „Koostööd tuleb teha nii kokkulepete kui

eesmärkide raames, kuid mitte ainult, koostöövalmidus on oluline iga päev, terve aeg, kui laps lasteaias käib“. Kolm õpetajat lisasid, et koostöövalmidust näitab eelkõige lapsevanemate aktiivne osalemine.

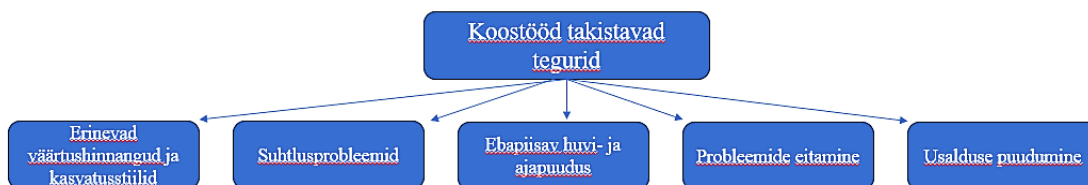
Kolmandaks kategooriaks oli ühised arusaamad ja väärtused, mille tõid soodustava tegurina välja neliteist õpetajat. Neli õpetajat selgitasid, et väärtuskasvatuse alase koostöö sujumiseks on oluline, et nii lasteaial kui kodul oleksid sarnased väärtushinnangud ning üks töö välja ühise maailmapildi. Kaks õpetajat lisasid, et ühine arusaam peab olema ka sellest, et nemad kui täiskasvanud peavad olema lastele eeskujuks, kuidas käituda ja toimida.

Neljandaks kategooriaks sai praktilised meetmed. Mitmed õpetajad tõid soodustavate teguritena välja konkreetseid tegevusi: koosolekud (4), üritused (4), regulaarne infovahetus (3), tagasiside andmine (3), piiride seadmine (2), reeglite olemasolu (2) ning vanemate kaasamine õppetöö planeerimisse (2).

3.3 Kodu ja lasteaia koostööd takistavad tegurid väärtuskasvatases

Lasteaiaõpetajatel paluti avatud küsimusega kirjeldada, millised on nende arvates väärtuskasvatases kodu ja lasteaia vahelist koostööd takistavad tegurid. Siit moodustusid viis alakategooriat (vt joonis 6).

Joonis 6. Kodu ja lasteaia koostööd takistavad tegurid väärtuskasvatases kategooriad

Esimese kategooriana eristus takistava tegurina õpetajate ja lapsevanemate erinevad väärtushinnangud ja kasvatusstiilid, mida tõid välja kuus õpetajat. Üks õpetaja selgitas, et siia kuuluvad olukorrad, kus kodu ja lasteaed omavad erinevaid arusaamu väärtustest ja kasvatuses ning rakendavad erinevaid lähenemisviise lapse arengule. Kolm õpetajat lisasid, et osad vanemad annavad lastele liiga lihtsalt järgi ning kodudes puudub järjepidevus. Üks õpetaja kirjeldas: „Laps käitub lasteaias ühtemoodi ja kodus teisiti, samuti teeb baasväärtuste suur erinevus ühtse joone ajamise keerulisemaks“.

Teiseks takistavate tegurite kategooriaks oli suhtlusprobleemid. Üheksa õpetajat mainisid selliseid probleeme. Probleemid suhtluses võivad hõlmata keelebarjääri. Üks õpetaja selgitas: „Vanemate vähene huvi või vähene aeg kuulamiseks, kaasamõtlemiseks ja panustamiseks;

keelebarjäär, nt ukrainlased“. Lisaks toodi välja erinevate ootuste mõistmise (4), suhtlemisraskusi vanemate ja lasteaia vahel ning vanemate ebakindlus ja hirmud (2), mis takistavad väärtusalast koostööd.

Kolmandaks kategooriaks oli ebapiisava huvi ja aja puudumine. Viis õpetajat tõid välja, et mõnel vanemal puudub huvi väärtuskasvatuse vastu ning seitse lisisid, et vanemad ei leia aega aktiivseks osalemiseks koostöös. Üks õpetaja selgitas: „Kui pole lasteaia ja vanemate vahel positiivset koostööd, ei tule midagi välja: ei olda ausad, ei arvestata üksteisega“.

Järgmise kategooriana eristus probleemide eitamine. Viis õpetajat lisisid, et mõnikord võivad vanemad või õpetajad eirata esilekerkivaid probleeme või konflikte, mis võivad koostööd takistada ning seega jääb probleem lahendamata.

Viiendaks kategooriaks oli usalduse puudumine. Viis õpetajat tõid välja, et usalduse puudumine võib takistada avatud suhtlemist ja koostööd probleemide lahendamisel, mis võib omakorda mõjutada väärtuskasvatuse rakendamist. Kolm õpetajat lisisid, et usaldus puudub sageli pelgalt eelarvamuste tõttu ja seetõttu suhtutakse kas õpetajasse või väärtuskasvatusse üldiselt negatiivselt.

ARUTELU

Bakalaureusetöös sõnastati kolm uurimisküsimust, mille üle arutletakse käesolevas peatükis, võrreldes saadud tulemusi varasemate uurimuste ja teoreetiliste käsitlustega. Esimese uurimisküsimusega uuriti, kuidas tehakse lasteaiaõpetajate arvates kodu ja lasteaia vahel koostööd väärtuskasvatuses. Selgus, et lasteaiaõpetajad kasutavad koostöö tegemiseks erinevaid suhtlusmeetodeid, peamisena toodi välja igapäevane näost-näkkude suhtlus lapsevanematega, kui laps lasteaeda tuuakse või ära viiakse. Sarnased tulemused on saanud ka Õun (2004). Mõned õpetajad tõid suhtlusmeetodite all välja rühmakoosolekud ja individuaalsed vestlused, mis võimaldavad arutleda sügavamalt väärtuskasvatuse teemade üle. See on kooskõlas varasemates uurimustes leituga, kus rõhutatakse suhtluse ja infovahetuse olulisust (Thornberg, 2008; Mitt, 2012). Seejuures ei olnud aga pooled õpetajad nõus sellega, et nende lasteaias toimuvad regulaarsed koosolekud. Kui aga puudub regulaarne infovahetus, mõjutab see väärtuskasvatuse tõhusust (Parder & Hirsnik, 2020). Samas teevad õpetajad lapsevanematega koostööd Facebooki või lasteaia siseplatvormi kaudu, infovahetuse platvorm on olemas peaaegu kõigi uuritavate lasteaias.

Suhtlusmeetodite kõrval teevad õpetajad lapsevanematega väärtuskasvatuse alast koostööd ka ühiste eesmärkide seadmiste kaudu. Mitmed õpetajad lepivad aasta alguses kokku nii lastevanemate kui teiste rühmaõpetajatega kokku ühised eesmärgid ja ootused, mis

aitavad luua selguse väärtuskasvatuse eesmärkides. See on kooskõlas varasema uurimusega, mis rõhutab ühiste eesmärkide ja väärtuste tähtsust kodu ja lasteaia koostöös (Parder & Hirsnik, 2020).

Õpetajad teevad lastevanematega väärtusalast koostööd ka ühiste ürituste ja tegevuste planeerimise ja läbiviimise kaudu, näiteks laadad, koguperepeod ja sünnipäevade tähistamine. Õpetajad kaasavad lapsevanemaid nii erinevatesse tegevustesse lasteaia, näiteks programmidega seonduvasse ja nädala teemade väljamõtlemisse. Ka Parder ja Hirsnik (2020) ning Brannon (2008) on selgitanud, et vanemate kaasamine ühisüritustesse ja väärtuskasvatuse programmidesse aitab luua tugeva ühenduse ja soodustada koostööd.

Õpetajad leiavad, et koostöö sujub kõige paremini siis, kui on vastastikune mõistmine ehk toimub empaatiline suhtlemine, kus väljendatakse toetust. Mõned õpetajad töid välja, et seda aitab luua see, kui nad nõustavad lapsevanemaid väärtuskasvatuse teemadel. Enamik õpetajaid annavad lapsevanematele ressursse ja nõuandeid väärtuskasvatuse toetamiseks. Ka Lickona (2004) ja Brannon (2008) on välja toonud, et õpetaja ülesandeks on lapsevanemaid koostööle ärgitada, sealjuures, selgitada väärtuskasvatusega seonduvat ning anda neile ressursse väärtuskasvatuse toetamiseks. Positiivsena selgus, et enamus uuritavad olid ühel nõul, kuidas toimub positiivne suhtlus lasteaia ja kodu vahel, mis hõlmab ka probleemide arutamist, koostöös probleemidele lahenduste leidmist, info, õppematerjalide ja koolituste jagamist ning nõuannete andmist. Samas oli ka õpetajaid, kes ressursse ja nõu lapsevanematele väärtuskasvatuse toetamiseks ei paku. Ressursside ja nõu pakkumine lapsevanemale on aga väärtuskasvatuse edendamisel väga oluline (Lickona, 2004). Seega võib kokkuvõtvalt öelda, et edukas koostöö väärtuskasvatuse osas eeldab mitmekülgset suhtlust ja koostööd erinevate meetodite ning platvormide kaudu ning toetavat suhtumist ja ressurside jagamist mõlemalt poolt.

Teise uurimisküsimusega sooviti teada saada, millised on kodu ja lasteaia koostööd soodustavaid tegurid väärtuskasvatuses lasteaiaõpetajate arvates. Õpetajate vastustest moodustunud kategooriatena eristusid soodustavate teguritena õpetajate ja lapsevanemate avatud suhtlus, koostöövalmidus, ühised väärtused ja arusaamad. Õpetajad rõhutasid avatud suhtluse olulisust lapsevanematega, mis ei hõlma ainult regulaarset suhtlust, vaid ka vastastikust usaldust, ausust ja sõbralikkust. Avatud suhtlus võimaldab seada ühiseid eesmärke ning toetab väärtuskasvatuse läbiviimist, eriti kui mõlemad osapooled jagavad sarnaseid arusaamu väärtustest. Need tulemused on kooskõlas varasemate uurimustega, mis näitavad, et positiivne suhtlus ja koostöö on olulised tegurid väärtuskasvatuse tõhusaks elluviimiseks (Mitt, 2012; Ülavere & Tammik, 2017).

Koostöövalmidus on õpetajate arvates üks olulisemaid aspekte mitte ainult kokkulepete ja eesmärkide seadmiseks, vaid ka igapäevases tegevuses, aktiivne lapsevanemate osalus on oluline koostöövalmiduse näitaja. Lisaks on väärtuskasvatuse elluviimise jaoks on oluline, et nii lasteaed kui ka kodu jagaksid sarnaseid väärtushinnanguid ja omaksid ühist maailmapilti. Sama leiab Kööp (2017), kes on selgitanud, et sarnaste väärtuste ja ühise lähenemise jagamisel luuakse lapsele terviklik ja järjepidev õpikeskkond.

Täiskasvanute eeskuju on õpetajate arvates samuti oluline osa ühiste arusaamade loomisel. Seda kinnitavad ka Osguthrope (2008) ning Thornberg ja Oguz (2013) uuringud, milles on leitud, et lapsed hakkavad väärtusi järk-järgult keskkonna poolt väljendatud hoiakute ja käitumisviiside tõlgendamisel omaks võtma.

Lisaks nendele soodustavate teguritele, töid õpetajad välja mitmeid konkreetseid meetmeid, mis toetavad kodu ja lasteaia koostööd väärtuskasvatuse valdkonnas, näiteks koosolekud, üritused, regulaarne infovahetus, tagasiside andmine, piiride seadmine, reeglite kehtestamine ning vanemate kaasamine õppetöö planeerimisse. Koosolekud ning regulaarse infovahetuse on välja toonud ka Mitt (2012) ning selgitanud, et nii on võimalik jagada olulist informatsiooni. Brannon (2008) on lisanud, et seeläbi saab arutada lapse arenguga seotud aspekte ning seada koostöös ühiseid eesmärke väärtuskasvatuse poolelt. Seega on oluline, et nii õpetajad kui ka lapsevanemad jagaksid sarnaseid väärtushinnanguid ja oleksid valmis aktiivselt panustama ühiste eesmärkide saavutamisse. Kõik need soodustavad tegurid toetavad ja tugevdavad kodu ja lasteaia koostööd väärtuskasvatuse valdkonnas.

Kolmanda uurimisküsimusega taheti teada, millised on kodu ja lasteaia koostööd takistavad tegurid väärtuskasvatuses lasteaiaõpetajate arvates. Õpetajate arvates on takistavateks teguriteks erinevad väärtushinnangud ja kasvatusstiilid, suhtlusprobleemid, lapsevanemate ebapiisav huvi ja aja puudumine, probleemide eitamine ning usalduse puudumine. Õpetajad leiavad, et kui kodul ja lasteaial on erinevad väärtushinnangud ja kasvatusstiilid, teeb see suur baasväärtuste erinevine ühte joone väärtuskasvatuses keerulisemaks. Ka Kööp (2017) ning Parder ja Hirsnik (2020) on toonitanud ühiste väärtuste ja lähenemiste olulisust väärtuskasvatuse valdkonnas.

Õpetajad töid suhtlusprobleemide all peamiselt välja keelebarjääri, kuid takistuseks on ka see, kui vanematel puudub huvi ja aeg lasteaiaga koostööd teha. See tekitab takistusi nii avatud suhtluse kui ühiste eesmärkide seadmise osas. Sama leiab Lickona (2004) ning lisab, et kodu ja lasteaed peavad leidma võimalusi ajapuuduse ületamiseks ning ressursside loomiseks, sest muul moel ei ole tagatud lapse heaolu ning väärtuskasvatuse jätkusuutlik edendamine.

Õpetajad töid välja, et mõnikord võivad vanemad ignoreerida esilekerkinud probleeme

või konflikte, mis samuti takistavad koostööd ja väärtuskasvatust. Lisaks on takistuseks see, kui vanematel puudub usaldus õpetajate vastu. See võib tuleneda eelarvamustest või negatiivsetest hoiakutest kas õpetaja vastu või üldiselt väärtuskasvatuse suhtes. See seos kajastub ka varasemates uurimustes, mis rõhutavad usaldusliku suhte olulisust kodu ja lasteaia vahel (Thornberg, 2008; Pöder et al., 2009). Seega peaksid nii lasteaiaid kui ka kodud pöörama erilist tähelepanu nende takistuste ületamisele, et luua paremad tingimused tõhusaks koostööks ja väärtuskasvatuse edendamiseks.

Töö praktilise väärtusena peab autor oluliseks enama tähelepanu suunamist väärtuskasvatuse alasele koostööle lasteaia ja kodu vahel ning seda takistavatele teguritele. Töö piiranguks võib pidada raskusi valimi kokkusaamisel, mistõttu valim jäi planeeritust väiksemaks. Edaspidi valiks autor andmete kogumiseks pigem intervjuu, kuna tulemusi analüüsidis leidis, et intervjuu oleks võimaldanud saada rohkem informatsiooni õpetajate kogemustest ja vaadetest. Ettepanek tulevaseks uurimuseks on see, et viia läbi samateemaline uurimus, kuid kvalitatiivse uuringuna. Lisaks võiks uuringusse kaasata lapsevanemad, et teada saada nende seisukohti väärtusalasest koostööst lasteaiaiga.

TÄNUSÕNAD

Soovin tänada kõiki lasteaiaõpetajaid, kes uurimuses osalesid ja oma suure panuse andsid. Veel soovin tänada oma peret mõislikkuse, kannatlikkuse ja toetuse eest. Eriti suured tänusõnad juhendajale Merle Taimalule, kelle igakülgne toetus, kannatlikkus ning põhjalik juhendamine olid abiks antud bakalaureuse töö valmimisel.

AUTORSUSE KINNITUS

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Inga Balko

/Allkirjastatud digitaalselt/

KASUTATUD KIRJANDUS

- Brannon, D. (2008). Character Education: It's a Joint Responsibility: Instilling Positive Character Traits in Children Requires Teachers, Parents, and Administrators to Work Together. *Kappa Delta Pi Record*, 44(2), 62–65.
- Celikkaya, T., & Filoglu, S. (2014). Attitudes of Social Studies Teachers toward Value and Values Education. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 14(4), 1551–1556.
- Fyffe, L., Hay, I & Palmer, G. (2004). Issues and Concerns in Children's Values Education, 2, 104111.
- Halstead, J. M., & Taylor, M. J. (2000). Learning and Teaching about Values: A Review of Recent Research. *Cambridge Journal of Education*, 30, 2, 169–202.
- Harro-Loit, H. (2011). Väärtusarenduse analüüs – miks ja kuidas? Tartu: Eesti Keele Sihtasutus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2010). Uuri ja kirjuta. Tallinn: Medicina
- Kera, S. (2004). Üheskoos teel. Tallinn: Kirjastus Ilo.
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2011). *Riigi Teataja I* 2008, 23, 152.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772?leiaKehtiv>
- Koolieelse lasteasutuse seadus (2024). *Riigi Teataja I* 1999, 27, 387.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13343125?leiaKehtiv>
- Kutsestandard. Õpetaja tase 6 (2020).
<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10747319>
- Kööp, K. (2017). Koostöö lapsevanematega. K. Nugin, & T. Õun (Koost), Õppe ja kasvatustegevus lasteaias (344–350). Tartu: Atlex.
- Lickona, T. (2004). Character Matters How to Help Our Children Develop Good Judgment, Integrity, and Other Essential Virtues. Touchstone Books.
- Lovat, T. (2005). Values education and teachers work: a quality teaching perspective. *New Horizons in Education*, 112, 2–3.

- Mitt, M. (2012). Väärtuskasvatus. Tarkuste Hoidise abil. Eesti rahvapärimusel põhinev metoodika lasteaedadele ja algkoolidele. MTÜ Väärtuskoolitus.
- Motiejunaite, A., Delhaxhe, A., Balcon, M-P & Borodankova, O. (2014). Eurydice Policy Brief. Early Childhood Education and Care.
- Nowak, M. A. (2006). Five rules for the evolution of cooperation. *Science*, 314, 1560–1563.
- Oberst, J. (2016). Õpetajate ja lapsevanemate arusaamad laste väärtuste kujunemisest Valga lasteaed Buratino näitel [magistritöö, Tartu Ülikool]. DSpace.
- OECD. (2023). Challenges and strategies in embedding values. OECD Library.
- Parder, M-L. & Hirsnik, H. (2020) Väärtuskasvatust toetavad tegevused ja nende enesehinnanguline tulemuslikkus Eesti üldhariduskoolide näitel. Eesti Haridusteaduste Ajakiri, 8(2), 245–271.
- Pöder, M., Sutrop, M., & Valk, P. (2009). Pööre teadmistekesksest koolilt väärtustekesksele koolile. Sissejuhatus. M. Pöder, M. Sutrop, & P. Valk (Toim), Väärtused, iseloom ja kool. Väärtuskasvatuse lugemik (lk 7–21). Eesti Keele Sihtasutus.
- Saikia, R. (2020). Value Education for Students. *International Journal of Creative Research Thoughts*, 8(4), 3493–3495.
- Schihalejev, O., & Jung, N. (2012). Sissejuhatus. O. Schihalejev (Toim), Õppemeetodid väärtuskasvatuse teenistuses – miks ja kuidas (lk 7–13). Eesti Keele Sihtasutus.
- Sheridan, S. M., Knoche, L., Kupzyk, K., & Edwards, C. P. (2011). A Randomized Trial Examining the Effects of Parent Engagement on Early Language and Literacy: The Getting Ready Intervention. *Journal of School Psychology*, 49(3), 361–83.
- Sutrop, M. (2009). Väärtusmaastikud eesti ja soome koolis. M. Sutrop, P. Valk, K. Velbaum (Koost), Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis. Tartu: Eesti Keele Sihtasutus, Tartu Ülikooli eetikakeskus, 50–67.
- Sutrop, M. (2010). Saatesõna. M. Veisson (Koost), Väärtused koolieelses eas. Väärtuskasvatus lasteaias. Tartu: Eesti Keele Sihtasutus, Tartu Ülikooli eetikakeskus, 9–25.

- Tammik, A., Veisson, M., & Ülavere, P. (2017). Väärtused ja väärtuskasvatus alushariduses. K. Nugin, & T. Õun (Toim), Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias (lk 68–80). AS Atlex.
- Thornberg, R. (2008). The Lack of Professional Knowledge in Values Education. *Teaching and Teacher Education*, 24(7), 1791–1798.
- Thornberg, R., & Oğuz, E. (2013). Teachers' views on values education: A qualitative study in Sweden and Turkey. *International Journal of Educational Research*, 59, 49–56.
- Veisson, M., & Kuurme, M. (2010). Ülevaade väärtustest, väärtuskasvatusest ja moraalist. M. Veisson (Toim), Väärtused koolieelses eas. Väärtuskasvatus lasteaias (lk 9–26). Tartu: Eesti Keele Sihtasutus.
- Välimäe, K. (2022). Algajate lasteaiapäetajate hinnanguid oma teadmistele, oskustele ja hoiakutele ning õpetajakoolituses saadud ettevalmistusele koostööks lapsevanematega. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Õun, T. (2004). Koostöö kui lasteasutuse kvaliteedi alus. M. Kukerman (Koost), Koostöö- lapse arengu võti (lk 5–9). Tallinn: Ilo Print.
- Ülavere, P. (2020). Koolieelsete lasteasutuste pedagoogide ja lastevanemate väärtused ning nende hinnangud väärtuskasvatusele [doktoritöö, Tallinna Ülikool].
- Ülavere, P., Veisson, M., & Tammik, A. (2017). Väärtused ja väärtuskasvatus alushariduses. K. Nugin, & T. Õun (Koost), Õppe ja kasvatustegevus lasteaias (68–80). Tartu: Atlex.

LISAD

Lisa 1. Ankeet koolieelse lasteasutuse õpetajale

Hea lasteaiaõpetaja!

Mina olen Inga Balko, õpin Tartu Ülikoolis haridusteaduste instituudis koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekaval. Olen väga tänulik, kui aitate mind lõputöö andmekogumise juures, jagades oma kogemusi kodu ja lasteaia vahelise koostöö kohta väärtuskasvatases. Minu lõputöö eesmärgiks on välja selgitada, kuidas tehakse väärtuskasvatases koostööd kodu ja lasteaia vahel ning millised on sellealast koostööd toetavad ja takistavad tegurid lasteaiaõpetajate arvates.

Küsimustele vastamine annab teile võimaluse mõelda oma väärtuskasvatuse alase koostöö toimimisest lapsevanematega ning sellele, millised on seda koostööd toetavad ja takistavad tegurid ning millele sooviksite veel tähelepanu pöörata. Siin ei ole õigeid ja valesid vastuseid, palun vastake nii nagu Teie tunnete ja arvate.

Uurimuses osalemine on vabatahtlik. Ankeet on anonüümne, teilt ei küsita selliseid andmeid, mis võimaldaksid Teie isikut kindlaks teha. Vastuseid kasutatakse ainult uurimistöö eesmärgil. Küsimustikule vastamiseks kulub umbes 10 minutit.

Valmis tööga on soovi korral võimalik tutvuda alates 2024. aasta juunist.

Suur aitäh abi eest!

Antud küsimustikus määratletakse väärtuskasvatust kui eesmärgipärast tegevust, mis keskendub laste väärtuste, eetika, moraali ja isiklike veendumuste kujundamisele, aidates lapsel arendada empaatiat, arusaama õigest ja valest, kujundada vastutustunnet ning omandada oskused teadlikeks ja eetilisteks otsusteks nii isiklikus kui ka ühiskondlikus kontekstis. (Schihalejev & Jung, 2012)

Taustainfo

1. Teie vanus:

_____

2. Teie sugu:

- Naine
- Mees
- Ei soovi vastata

3. Teie tööstaaz lasteaiaõpetajana:

_____

4. Kui oluliseks peate väärtuskasvatuse alast koostööd oma rühma lapsevanematega?

- Väga oluliseks
- Pigem oluliseks
- Ei oska öelda
- Pigem ebaoluliseks
- Täiesti ebaoluliseks

5. Kuidas toimub Teie lasteasutuses lasteaia ja kodu vahel väärtuskasvatuse alane koostöö tegemine? Palun kirjeldage lühidalt.

6. Palun hinnake, kuidas toimub Teie lasteasutuses lasteaia ja kodu vahel väärtuskasvatuse alane koostöö tegemine ning märkige teie arvates sobivaim vastusevariant.

Vastamiseks kasutage skaalat 1-5: 1- ei ole üldse nõus; 2- pigem ei ole nõus; 3- nii ja naa; 4- pigem olen nõus; 5- olen täiesti nõus

Koostöö alguses toimuvad arutelud väärtuste üle	1	2	3	4	5
Seatakse ühised eesmärgid väärtuskasvatuse osas	1	2	3	4	5
Lapsevanematele antakse nõuandeid väärtuskasvatuse toetamiseks	1	2	3	4	5
Lapsevanematele antakse ressursse (nt infovoldikuid, õppematerjale) väärtuskasvatuse toetamiseks	1	2	3	4	5
Toimub regulaarne suhtlus, kus jagatakse ootusi väärtuskasvatuse osas	1	2	3	4	5
Toimuvad regulaarsed koosolekud, kus arutatakse alati ka väärtuskasvatusega seotud küsimusi	1	2	3	4	5
On olemas infovahetuse platvorm	1	2	3	4	5
Lasteaia ja kodu vaheline koostöö väärtuskasvatuses on süstemaatiline	1	2	3	4	5
Lapsevanematele selgitatakse lasteaias toimuva väärtuskasvatuse tegevuse sisu	1	2	3	4	5
Lapsevanemad kaasatakse väärtuskasvatuse tegevustesse lasteaias	1	2	3	4	5
Lapsevanemaid kaasatakse lasteaias väärtuskasvatustega seotud ürituste planeerimisse (nt väärtuste nädal, ühised väljasõidud)	1	2	3	4	5
Lapsevanemaid kaasatakse väärtuskasvatustega	1	2	3	4	5

seotud ürituste elluviimisse lasteaias					
Lapsevanematega tehakse väärtuskasvatusega seotud kokkuleppeid	1	2	3	4	5
Lapsevanematele saadetakse korrapäraseid aruandeid väärtuskasvatusest lasteaias	1	2	3	4	5
Toimub positiivne suhtlus lasteaia ja kodu vahel	1	2	3	4	5
Lasteaias toimuv väärtuskasvatus toetab kodudes toimuvat väärtuskasvatust	1	2	3	4	5
Kodudes toimuv väärtuskasvatus toetab lasteaias toimuvat väärtuskasvatust	1	2	3	4	5

7. Millise üldise hinnangu annate lasteaia ja kodu koostööle väärtuskasvatuses oma rühmas?

- Väga hea
- Hea
- Keskmine
- Kasin
- Puudub

8. Palun kirjeldage, millised on teie arvates väärtuskasvatuses kodu ja lasteaia vahelist koostööd soodustavad tegurid?

---

9. Palun kirjeldage, millised on teie arvates väärtuskasvatuses kodu ja lasteaia vahelist koostööd takistavad tegurid?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Inga Balko,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Kodu ja lasteaia koostöö väärtuskasvatases lasteaiaõpetajate hinnangul“, mille juhendaja on Merle Taimalu, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Inga Balko
14.05.2024